

MACHT EN LIEFDE IN HET COMPUTERTIJDPERK

In de Vlaamse Opera is Wagners „Rheingold” in première gegaan. Het luide applaus was terecht: Ivo van Hove en zijn team presenteerden een uiterst doordachte visie op het werk.

Van onze medewerker
Willem Bruls

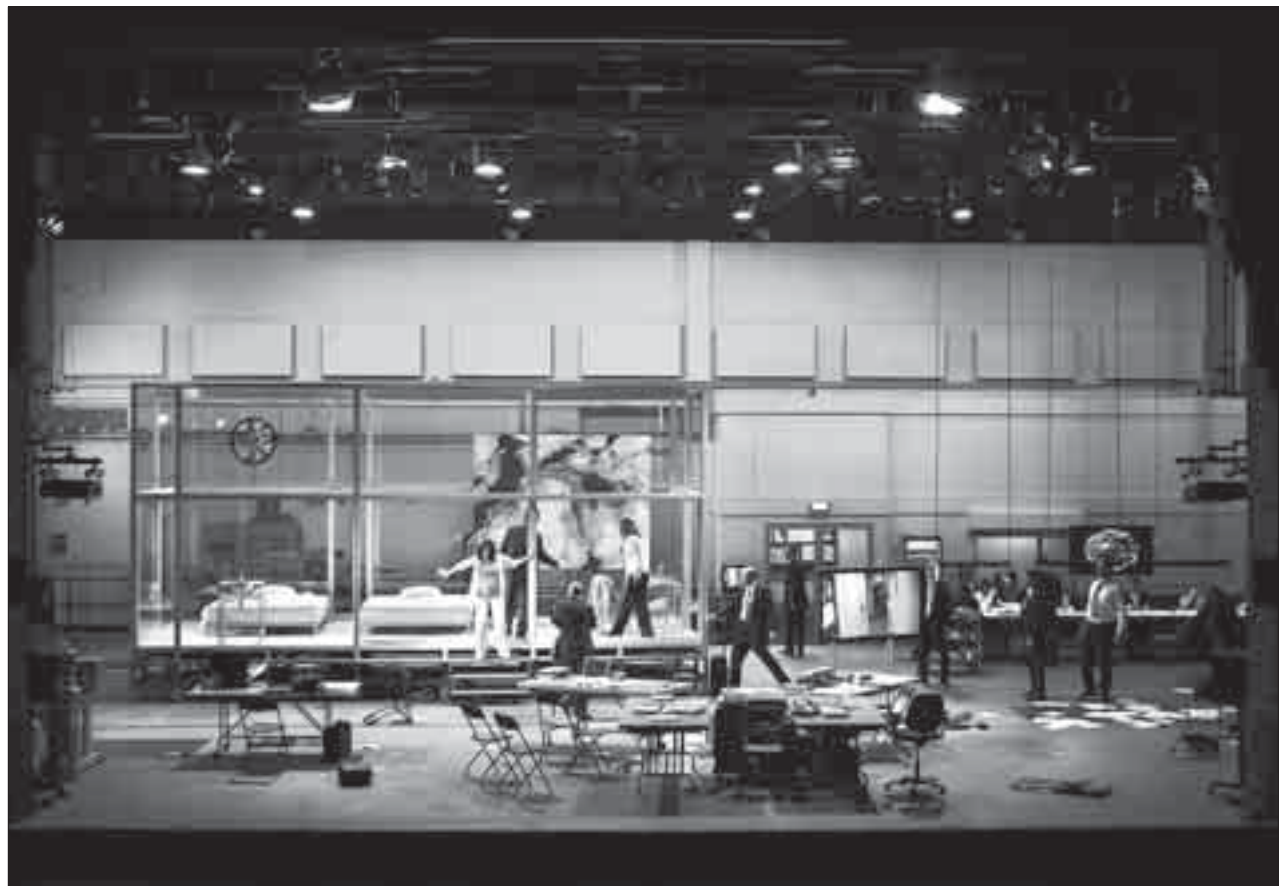
GENT.

HET toneel van de Vlaamse Opera is bij de aanvang van *Das Rheingold*, het eerste deel van Wagners *Ring*-tetralogie, gevuld met computerkasten, beeldschermen, bureaus met laptops en ander modern kantoormeubilair. Alles zoemt en ronkt, je kunt de warme computers bijna ruiken. Een enkele keer zien we een kantoorbediende of een medewerkster in kostuum of mantelpak rondlopen. Hier bevinden we ons in het centrum van de macht, een geheime controlekamer, de ruggraat van een 21ste-eeuws imperium.

Het moge duidelijk zijn: in Gent geen bodem van de Rijn, geen bebaarde Alberich, geen waterige Rijndochters en ook geen goud. Maar hoe los je de onwaarschijnlijke gebeurtenissen van dit mythische verhaal dan op met deze moderne middelen, zonder belachelijke anachronismen of tenenkrommende tegenstrijdigheden te veroorzaken?

Wat de regisseur Ivo van Hove en zijn vaste vormgever Jan Versweyvel bedachten voor de openingsscène, kenmerkt hun hele aanpak. Alberich is een medewerker van het machtsimperium, die net zijn promotie heeft gemist, hij is afgewezen bij de laatste sollicitatie. De dames die er wel werken, lijken de computerinformatie te bewaken. Het zijn geen drie Rijndochters, maar gelijk acht.

Het daaropvolgende roven van het Rijngoud laat zich raden. Alberich steelt de centrale computerchip die het

Ivo Van Hoves „Rheingold” speelt zich af in een geheime controlekamer van een 21ste-eeuws imperium. © Annemie Augustijns

hele imperium draaiende houdt. Als een Dr. No in spe probeert hij zich de wereldmacht eigen te maken, bezeten door de gedachte aan oneindige rijkdommen.

Penthouse

Elk bizar detail krijgt in deze encenering een zinnige hedendaagse vertaling en de ideeën lijken onuitputtelijk. De oppergoden Wotan en Freia houden er een hypermoderne levensstijl op na. Ze wonen in een glazen penthouse, terwijl in hun slaapkamer twee bedden staan, een subtiele verwijzing naar de staat van hun huwelijk. De Tarnhelm die de dwerg Mime voor Alberich smeedt, blijkt een USB-stick te zijn. Alberich kan ermee van gedaante veranderen. Als hij in een reuzendraak moet transformeren, zien we brandende olievelden en grote ontploffingen op de vele beeldschermen. Dat is wat hij voor de wereld in petto heeft.

Natuurlijk hebben we al vaker opvoeringen van de *Ring* gezien die geactualiseerd zijn. Ook de deconstructie van het verhaal, zoals dat hier in Gent gebeurt, kennen we van de recente *Ring* uit Stuttgart. Het

luit Van Hove en de zijnen evenwel om alles in een zinvolle en coherente vorm te gieten, zonder één moment in de geforceerde clichés van de actualisering te vervallen. In hun moderne interpretatie leggen zij de ongekende actualiteit van dit werk bloot. Wagners tetralogie gaat nu eenmaal over het diepste wezen van macht en liefde, van hoogmoed en val, van het menselijke tekort. Hoewel dit pas het eerste deel is, wordt duidelijk voelbaar waar deze Wotan over zal struikelen. Over zichzelf.

Wat deze voorstelling ook zo boeiend maakt, is de ruimtelijkheid en de transparantie ervan. Het volledige toneel wordt benut, inclusief de zij- en achterraumtes. Dat geeft een enorme weidsheid aan een encenering, die zo eigenlijk geen encenering meer is. We lijken veel meer naar een realityshow te kijken.

Ijdelheden

Bovendien wordt in het verlengde van deze moderne setting zeer natuurlijk geacteerd. Wotan mag dan wat bleek lijken, maar hij is eigenlijk ook een negatief personage, dat vooral door de omstanders re-

liëf krijgt. De Letse bas-bariton Egils Silins, onlangs nog als Holländer in Brussel te horen, belichaamt het vergaande pragmatisme van een hedendaagse *captain of industry*. Vocaal is hij een zeer solide Wotan, die met veel nuances en zonder enige extravagantie zijn rol neerzet.

WOTAN EN FREIA HOUDEN ER EEN HYPERMODERNE LEVENSTIJL OP NA

Zijn grote tegenspeler is Alberich, die indrukwekkend werd vertolkt door Werner Van Mechelen. Met zijn soevereine stemgeluid, zijn haarscherpe karakterisering en zijn overtuigende theaterprésence vormde hij de spil van de avond.

Bij dit mannenduo moet zeker ook de *go-between* genoemd worden, de halfgod Loge, hier vertolkt door de tenor Peter Bronder. Als een ultieme opportunist laat hij alle personages in de val van hun ijdelheden lopen. Zijn bijna snerpende timbre laat niets aan duidelijkheid over. Een vocaal zeer goede prestatie leverde

ook Kurt Gysen als de reus Falsolt. Anne Mason was als Fricke overtuigend, maar het ontbrak haar aan de karakteristieke vocale dubbelheid die deze rol bezit. Zij heeft net als Wotan een dubbele agenda.

Het was schrijnend om te zien en te horen dat al die inventiviteit geen equivalent kreeg in de orkestbak. De dirigent Ivan Törzs pretendeert te hebben gekozen voor een intieme aanpak van de partituur. Dat mag, maar het gebrek aan dynamiek en effect moet dan wel gecompenseerd worden met kleuring en nuanciering. Dat was nauwelijks te horen.

Vaak speelde het orkest niet meer dan een mompelende begeleiding van het drama. En als de inspiratie vanuit de orkestbak weer eens ontbrak, vervielen sommige solisten in mooi-zingen, in plaats van een dramatisch gefundeerde aanpak. Dat is een essentieel gemis en het legt een doem op de volgende delen.

► „Das Rheingold” in de Vlaamse Opera gezien op 13 juni in Gent. Tot 9 juli in de Vlaamse Opera in Gent. Info en tickets: 070-22.02.02.

► www.ringvlaamseopera.be